

Gedragscode voor faire handelsrelaties tussen aanbieders en kopers in de agrovoedingsketen

Jaarverslag 2012-2013

Op 20 mei 2010 ondertekenden de partners van het ketenoverleg – BEMEFA, ABS, BOERENBOND, FWA, FEVIA, COMEOS, UNIZO en UCM - de gedragscode voor faire relaties tussen aanbieders en kopers in de agrovoedingsketen die een breed wederzijds engagement verwoordt over eerlijke handelsrelaties. De gedragscode dient als referentie voor de gehele keten.

Deze gedragscode voorziet dat er jaarlijks op generieke wijze, zonder vermelding van individuele namen, verslag wordt uitgebracht op basis van de input van de betrokken sectororganisaties. Het comité van sectororganisaties beslist over eventuele bijsturing van de code en informeert de minister en de administratie over haar werkzaamheden.

Het volgende verslag geeft een overzicht van de toepassing van deze code gedurende het derde werkingsjaar, van juli 2012 tot juni 2013.

Dit verslag is opgesplitst in volgende thema's:

- Toetredingen
- Behandeling van klachten
- Eventuele bijsturing
- Initiatieven voor duurzame ontwikkeling in de agrovoedingsketen

1. Toetredingen

De aanbevelingen worden bindend door individuele toetreding van de operatoren met een verklaring van faire relaties tussen aanbieders en kopers.

Eén bijkomende distributieketen is in de loop van het derde werkingsjaar toegetreden tot de gedragscode. Met een andere distributieketen werden contacten gelegd voor toetreding, maar deze liet weten zich te zullen richten op gelijkaardige afspraken, die besproken worden in zijn thuisland. Hiermee komt het aantal toetredingen op **222 ondernemingen**, waarvan

- **42 mengvoederbedrijven** (BEMEFA)
- **166 bedrijven uit de voedingsindustrie** (FEVIA)
- **14 bedrijven van de distributiesector** (COMEOS)

De lijsten van toegetreden bedrijven zijn beschikbaar op de websites van deze sectororganisaties.

Voor de organisaties ABS, Boerenbond, FWA, UNIZO en UCM geldt de handtekening van de voorzitter voor alle leden.

2. Behandeling van klachten

In de gedragscode zijn zowel streefnormen als (meer) concrete normen opgenomen in de vorm van aanbevelingen. Hiermee dient de gedragscode als “een referentie binnen de agro-voedingsketen”.

Een belangrijk beginsel in de gedragscode is dat partijen zich dienen te gedragen als partners in het streven naar een duurzame ontwikkeling van de keten. De gedragscode zet daarnaast in op een aantal aanbevelingen van faire (“eerlijke”) praktijken, zoals:

- Gebruik van schriftelijke contracten;
- Geen eenzijdige wijzigingen van de contracten;
- Respect van de afgesproken betalingstermijn.

Het platform behandelt geen individuele klachten. Indien een incident een brede scope kent, informeren de ondertekenende organisaties elkaar hierover met kopie aan de voorzitter van het platform. Deze houdt een overzicht bij van de incidenten. De opvolging van deze incidenten wordt geëvalueerd in het voltallige platform.

Op basis van het principe “comply or explain” werd in de loop van het derde werkingsjaar van de gedragscode verduidelijking verschaft over een zestal incidenten in antwoord op vragen die hierover gesteld waren tijdens vorige vergaderingen:

- Vergelding ingevolge slechte communicatie rond terugroeping
 - Volgens de uitleg verschaft door COMEOS wordt de betrokken leverancier niet uitgesloten en mag deze offertes indienen die uiteraard wel competitief (prijs en kwaliteit) moeten zijn en die vervolgens beoordeeld worden zoals die van andere aanbieders; de betrokken leverancier zou echter al lange tijd geen offertes meer ingediend hebben (sinds 2011). Volgens UNIZO zou de leverancier wel degelijk zeer competitieve offertes voorgelegd hebben, maar zonder enige reactie. Na bespreking bevestigden de leden van het ketenplatform de vrijheid van contract als hoeksteen van elke B2B relatie. Het is in het voorliggende geval onmogelijk om misbruik aan te tonen.
 - COMEOS heeft naar aanleiding van dit incident verklaard bereid te zijn om in overleg te treden met het FAVV en de andere organisaties van de keten over het detail van de traceerbaarheid om al te ruime terugroepingen in de toekomst te voorkomen.
- Tussenkost in margeverlies
 - Volgens de betrokken retailer is de vraag voor tussenkost in margeverlies zeker geen algemene praktijk, maar bleef deze beperkt tot twee specifieke gevallen:
 - Enerzijds werden een aantal leveranciers uitgenodigd om over complementaire voorwaarden te onderhandelen (onder de vorm van een

korting of commerciële actie van beperkte duur) die de retailer moeten toelaten zijn prijzen te aligneren op die van zijn concurrenten. Het ging hierbij vooral om leveranciers waarvan de producten een marge hebben die lager ligt dan de bodemrentabiliteit van de retailer.

- Anderzijds werd een procedure in plaats gesteld (binnen de contractuele voorwaarden) die interventies voorziet wanneer in het kader van een promotieactie de leverancier niet in staat blijkt te zijn om een correcte levering te waarborgen.
- Aanrekening van promotiekosten
 - De betrokken retailer heeft ondertussen zijn promotieplan gewijzigd door het aantal en de frequentie van de promotiemiddelen te verhogen. De financiële bijdrage werd evenwel niet aangepast, niettegenstaande de hogere dekkingsgraad. Het geheel van deze afspraken werd in een nieuw raamcontract opgenomen dat door de twee partijen ondertekend en elk jaar aangepast wordt in functie van de resultaten van de commerciële onderhandelingen.
- Aanrekening van kosten voor communicatiecampagne
 - De betrokken fabrikant heeft in een schriftelijk antwoord laten weten dat de campagne tot doel had het vertrouwen van de consumenten te herstellen na de paardenvleescrisis. Aangezien de leveranciers mee genieten van de resultaten van deze commerciële inspanningen is hen een beperkte bijdrage gevraagd. De meeste leveranciers hebben hierop in meer of mindere mate positief gereageerd. Het ging dus volgens de fabrikant niet om een eenzijdige wijziging van de contractvoorwaarden en nog minder om een manier om het eigen financieel resultaat op korte termijn te verbeteren.
- Algemene weigering van enige prijsaanpassing voor leveranciers van vlees:
 - De betrokken retailer verduidelijkt dat prijzen en condities ieder jaar in het begin van het jaar onderhandeld worden en dat iedere "wijziging" aan deze prijzen en condities altijd eerst het voorwerp zal uitmaken van een discussie tussen partijen alvorens al dan niet te worden toegepast.
- Aanrekening van nieuwe logistieke kosten aan leveranciers:

- De betrokken retailer benadrukt dat er geen zaken worden geëist van een leverancier / transporteur die niet vooraf besproken zijn geweest en waarover tussen partijen een akkoord is bereikt. Er wordt inderdaad gevraagd naar "een deelname in de kosten" omdat omwille van de afgesproken en uitgewerkte organisatie (in zijn globaliteit) beide partijen hieruit voordeel halen. Penaliteiten die voorzien worden en eventueel worden toegepast zijn een gevolg van het niet respecteren van duidelijk voorafgaandelijk overeengekomen afspraken. Deze afspraken worden "lokaal" afgesproken; de enige uitzondering is de tussenkomst bij het niet respecteren van de internationale GS1-normen (traceerbaarheid).

De deelnemers van het ketenoverleg hebben met voldoening genoteerd dat binnen de ondernemingen interne procedures (met inbegrip van het aanduiden van één verantwoordelijke) opgezet worden voor opvolging van de gerapporteerde incidenten.

De mogelijkheid om beroep te doen op een vorm van externe mediatie werd besproken als piste voor versterking van de naleving van de aanbevelingen van de gedragscode. Hiervoor heeft het platform een voorstel ontvangen van CEPINA, het Belgisch Centrum voor Arbitrage en Mediatie. Na bespreking is beslist om deze mogelijkheid in overweging te nemen bij toekomstige incidenten, wanneer hiervoor geen oplossing kan gevonden worden binnen het ketenoverleg.

3. Eventuele bijsturing

Hoewel deze code een nationaal initiatief is, hebben de organisaties van de Belgische agrovoedingsketen er voor gekozen om een Europese harmonisatie na te streven. De werkzaamheden van het Europees forum van hoog niveau voor een betere werking van de voedselvoorzieningsketen worden dan ook van nabij opgevolgd.

Tijdens het voorbije werkingsjaar sloeg dit in het bijzonder op het kader voor implementatie en afdwingbaarheid van de principes van goede praktijken. Na de goedkeuring van de principes van goede praktijken in november 2011 hebben de Europese organisaties van de voedselketen op 5 december 2012 ook een kaderakkoord voorgesteld over de implementatie en afdwingbaarheid van deze principes. De tekst voorziet onder meer in een verankering van de nationale platforms voor ketenoverleg, de mogelijkheid om klachten te groeperen, waardoor anonimiteit wordt gegarandeerd en de introductie van een duidelijke geschillenregeling.

Het kaderakkoord is echter niet onderschreven door de organisaties van de landbouw (COPA-COGECA) en van de vleeswarendindustrie (CLITRAVI). Zij beriepen zich hiervoor op het ontbreken van een Europees reglementair kader, dat deze vrijwillige gedragscode en zijn modaliteiten van toepassing en afdwingbaarheid moet omkaderen.

De overige Europese ketenorganisaties werken ondertussen verder aan de uitvoering van het kaderakkoord met de steun van de Europese Commissie. Dit houdt onder meer in dat de actoren opgeroepen worden tot toetreding op Europees niveau. Daarnaast zal overleg opgestart worden over

wederzijdse erkenning met de bestaande nationale platforms. De leden van het Belgische platform hebben afgesproken om deze besprekingen in het najaar aan te knopen.

Alle organisaties van het Belgische ketenplatform hebben bovendien in een gezamenlijk antwoord op het Groenboek van de Europese Commissie over oneerlijke handelspraktijken hun voorkeur uitgesproken voor vrijwillige codes boven wettelijke maatregelen.

4. Initiatieven voor duurzame ontwikkeling in de agrovoedingsketen

In het kader van de gedragscode voor faire handelsrelaties hebben de ketenpartijen het belang benadrukt van een sterk partnerschap, gebaseerd op de drie pijlers van duurzame ontwikkeling (economisch, ecologisch en sociaal). Om de problemen in de keten beter te beheersen, wensen de organisaties de samenwerking in de keten te verbeteren en goede partnerschapsrelaties te stimuleren tussen alle operatoren met vrijwaring van de contractuele vrijheid. Deze samenwerking heeft zich in de loop van het jaar vertaald in volgende activiteiten:

- Marktinformatie

COMEOS en VLAM hebben afspraken gemaakt voor uitwisseling van marktinformatie. Tijdens een periodiek overleg tijdens beide organisaties worden cijfers en verslagen van de sectorgroepen uitgewisseld. Tijdens een vergadering van het ketenplatform heeft COMEOS een overzicht gegeven van de uitdagingen voor de voedselketen. In functie van de interessegebieden van de deelnemers zal hierover in de volgende vergaderingen meer gedetailleerd (en kwantitatief onderbouwd) gerapporteerd worden.

- Verkoop met verlies

Alle organisaties van de keten hebben in een gezamenlijke brief standpunt ingenomen tegen de plannen van de regering om het verbod op verkoop met verlies af te schaffen. Mede onder invloed van de door de ketenorganisaties voorgelegde argumenten heeft de regering uiteindelijk beslist dit verbod te behouden. De definitie van verkoop met verlies is wel afgezwakt door de verrekening van volumekortingen.

- Paardenvleescrisis

Naar aanleiding van de paardenvleescrisis hebben de partners van het ketenoverleg in een gezamenlijk standpunt gepleit voor een duidelijk kader, dat rechtszekerheid moet bieden i.v.m. monsternames en analyses, gekoppeld aan een proactieve aanpak om fraude te voorkomen en verslepingen te beheersen. Er werd een werkgroep in het leven geroepen met de opdracht om hiervoor concrete voorstellen uit te werken.

Naar aanleiding van de paardenvleescrisis is bovendien gewezen op de extreem hoge druk op de prijzen van de vleesleveranciers, die een bedreiging vormt voor de leefbaarheid van de bedrijven. Daarnaast werd de nood erkend aan een holistische benadering van de vleesproblematiek.

- Duurzame ontwikkeling in de markttoegangssystemen

In opdracht van het ketenplatform heeft de Gentse universiteit een inventaris opgesteld van duurzaamheidseisen die voorkomen in de commerciële lastenboeken van retailers, food service en grote voedingsbedrijven. Deze inventaris wordt momenteel gebruikt om generieke duurzaamheidseisen op te nemen in de lastenboeken voor markttoegang.

- Naar een transformatie van het landbouw- en voedingssysteem

Op 1 mei 2013 is het project “Naar een transformatie van het landbouw- en voedingssysteem” van start gegaan met steun van de Vlaamse regering. Hiermee wordt een vervolg gegeven aan

het pre-transitieproject New Food Frontier, waaraan FEVIA Vlaanderen en Boerenbond hebben meegewerkt, en dat nu verankerd is in het ketenoverleg. Alle ketenorganisaties, met inbegrip van COMEOS, werken hieraan mee. De uitvoering is toevertrouwd aan ILVO.

Een gelijkaardig projectvoorstel is voorgelegd aan de Waalse regering.

- Biggencastratie

Binnen het ketenoverleg werd een akkoord bereikt met engagementen voor stopzetting van chirurgische castratie bij mannelijke varkens tegen 2018. Een gemeenschappelijk werkgroep is opgericht met de opdracht om de knelpunten van de diverse schakels in dit dossier weg te werken.

- Rundvleesprijsindex

De ketenorganisaties hebben een akkoord gesloten over het in rekening brengen van extreme diervoederprijschommelingen in commerciële onderhandelingen. In uitvoering hiervan is de FOD Economie gestart met de wekelijkse publicatie van een rundvleesprijsindex en zijn samenstellende gegevens.

- Generiek lastenboek rundvlees

Na lange en intensieve onderhandelingen is een akkoord bereikt over een generiek lastenboek voor rundvlees. Sinds 1 juli 2013 kunnen rundveehouders zich hiervoor laten certificeren.

- Relaties met de overheid

Tijdens een ontmoeting op 10 januari 2013 met de ministers Vande Lanotte (Economische Zaken) en Laruelle (Landbouw en KMO's) werden de werking en de resultaten van het ketenoverleg voorgesteld.

Sinds 2009 bestaat er op initiatief van Boerenbond structureel overleg tussen de schakels van de Belgische agrovoedingsketen, het zogenaamde ketenoverleg. Het kwam er op vrijwillig initiatief van alle schakels uit de keten die de noodzaak onderkenden om problemen onderling, op interprofessioneel niveau, uit te klaren. Het ketenoverleg verloopt onafhankelijk van de overheid. Maar de overheid kan gemaakte afspraken mee ondersteunen of kan als onafhankelijke partij ingeschakeld worden bij geschillen. Door de keuze voor dialoog is het ketenplatform in staat geweest om bij crisismomenten afspraken te maken, in overleg en met het akkoord van de mededingingsautoriteit.

10 oktober 2013